

Terneuzen, 12 augustus 2021.

Dagelijks bestuur waterschap Scheldestromen

Postbus 1000
4330 ZW Middelburg

Betreft: Ontwerp - Waterschapsbeheerprogramma 2022-2027

Geacht bestuur,

In het kader van de procedures die het Waterschap Scheldestromen hanteert voor het vaststellen van een Waterschapsbeheerprogramma voor de periode 2022-2027 (WBP) geeft de Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut door middel van deze brief haar zienswijzen en commentaar op dit ontwerpdocument. Als behartiger van de belangen van de natuur in Oost-Zeeuws-Vlaanderen hebben wij uw ontwerpdocument met belangstelling gelezen.

In het algemeen is het bestuur van De Steltkluut tevreden met het ontwerp-WBP zoals dit vanaf 2 juli jl. ter inzage is gelegd in de kantoren en op de website van het waterschap. Bij lezing kwamen wij echter tot de conclusie dat in het programma met name op het gebied van bescherming en verbetering van de biodiversiteit concrete ambities ontbreken voor de komende periode. Wij houden indachtig dat het bestuur van Waterschap Scheldestromen zich heeft uitgesproken voor een bovengemiddelde ambitie ten aanzien van biodiversiteit (brief van dijkgraaf Poppelaars van 20 november 2020). Wij verwachten van deze bovengemiddelde ambitie een concretisering in dit WBP. Ook zien we dat het inspiratiedocument dat advies- en ingenieursbureau TAUW Nederland in samenwerking met waterschapsmedewerkers en natuurorganisaties heeft opgesteld, "Uitvoeringsplan ambitie biodiversiteit", onvoldoende is opgenomen in dit ontwerp-WBP, waardoor er vanuit het bestuur onvoldoende signaal is om de aanbevelingen uit dit rapport te integreren in de werkwijze van de komende jaren. Het Rijk en de Provincie Zeeland hebben ambities geformuleerd om de biodiversiteit te behouden en waar mogelijk te vergroten en ook de Unie van Waterschappen heeft een biodiversiteitsconvenant ondertekend.

Deze ambities kunnen slechts dan gerealiseerd worden als ook het Waterschap Scheldestromen als grote gebiedsbeheerder en uitvoerder van een aantal belangrijke kerntaken die de biodiversiteit in Zeeland sterk beïnvloeden, deze ambities omarmt en concreet in het WBP 2022–2027 opneemt.

Hieronder vindt u ons commentaar en voorstellen voor verbetering van het ontwerp Waterschapsbeheerprogramma. In totaal worden er door ons 14 concrete punten voor verbetering opgevoerd met referentie naar de tekst in het ontwerpdocument. Dit zijn naar onze mening de meest essentiële verbeterpunten, maar wij zouden het toejuichen als Scheldestromen de gehele tekst in het algemeen opnieuw bekijkt en waar relevant het onderwerp Biodiversiteit en

Natuurbescherming veel sterker als belangrijk thema in het beheerprogramma naar voren laat komen, zodat daarmee een duidelijk steunend signaal wordt gegeven naar alle waterschapsmedewerkers die ook op dit gebied resultaat willen boeken. Hieronder de voorstellen ter verbetering van het Ontwerp Waterschapsbeheerprogramma 2022-2027 zoals dit in de afgelopen weken ter inzage is gelegd:

Punt: 1	Pagina: 28	Hoofdstuk: 2.5 Wegen
Tekst in huidig ontwerp WBP	"Scheldestromen werkt aan een eigen methode om de gewenste beeldkwaliteit voor beplanting en staat van onze wegen vast te stellen en te gebruiken als uitgangspunt voor het beheer en onderhoud van de berm."	
Overweging De Steltkluit	<p>Het begrip "beeldkwaliteit" is onduidelijk en zeer subjectief. Wat de een mooi vindt om te zien (bijvoorbeeld een berm met wilde bloemen) is voor een ander niet noodzakelijk ook mooi (omdat die persoon wellicht liever een strak gemaaide berm ziet). Het definiëren en meetbaar maken van de "gewenste beeldkwaliteit" roept voor ons dan ook vele vragen op. Daarnaast denken wij dat de beplanting van wegbermen ook andere belangrijke functies kan hebben dan uitsluitend visuele schoonheid. Absoluut een belangrijke kwaliteit in de provincie Zeeland is ook de natuurwaarde en de biodiversiteit. De wegen beheerd door Scheldestromen hebben naast hun logistieke functie ook een functie als habitat voor de kwetsbare flora- en faunasoorten in onze provincie. Er komen zelfs op enkele plaatsen wettelijk beschermde soorten voor. Deze natuurwaarde van wegbermen is minstens zo belangrijk als visuele schoonheid. In het beheer van wegbermen zouden wij dan ook graag deze kwaliteiten zien meegenomen, wat o.a. inhoudt dat het beheer en onderhoud daarop afgestemd wordt. Zo is het bijvoorbeeld voor ons onduidelijk waarom standaard de meeste berm over een breedte van 2 meter aan beide zijden geklepeld worden alhoewel dat noch wettelijk, noch voor de verkeersveiligheid noodzakelijk is. Bij onverharde wegen is volgens ons 1 meter ruim voldoende, wij wijzen erop tot de Provincie Zeeland vaak 1 meter hanteert, en waar het nodig is voor de ecologisch beheerde berm blijkt zelfs 0.5m mogelijk.. Hoe minder er wordt geklepeld, des te minder verruiging vindt er plaats, meer ruimte er is voor zaadvormende planten, insecten, etc. Ook het tijdstip van maaien in het jaar kan vaak beter gekozen worden, bij voorkeur niet in de maand mei als veel planten bloeien ("Maai Mei Niet" initiatief). In plaats van de huidige tekst in het WBP waarbij beeldkwaliteit als uitgangspunt wordt gebruikt voor het beheer en onderhoud van de berm, pleiten wij dan ook om na verkeersveiligheid, primair naar natuur en biodiversiteit te kijken, en dat hoeft vaak helemaal niet strijdig te zijn met beeldkwaliteit.</p> <p>Daarnaast begrijpen we de beperkingen die ontstaan zoals aangegeven in deze paragraaf ten aanzien van herbepanting van groenstroken na uitvoering van een project. Maar indien een dergelijke situatie zich voordoet, kan het waterschap samen met ecologen een alternatief plan maken om niet netto natuur verloren te doen gaan en de biodiversiteit te behouden. Wellicht kan dit door elders (lieft zo dichtbij mogelijk) dergelijke biodiversiteit te creëren en gebieden te herbestemmen voor natuur.</p> <p>De huidige formulering is naar onze mening niet concreet genoeg en leidt tot een netto achteruitgang van ruimte voor de natuur zoals uzelf in deze paragraaf al aangeeft.</p> <p>Overigens zien wij biodiversiteit breder dan alleen bomen en zouden dit dus ook in deze doelstelling willen zien opgenomen als biodiversiteit in de bredere zin van het begrip.</p>	
Voorstel ter verbetering	<i>Wij stellen voor dat u een concrete doelstelling formuleert en vastlegt in het WBP waarbij gesteld wordt dat vanaf 2022 bij herinrichting gezocht wordt naar meekoppelkansen en eventueel verloren gegane gebieden voor natuur of bepaalde beplanting gecompenseerd wordt elders indien bij een project niet de oorspronkelijke staat kan worden hersteld.</i>	

	Tevens stellen we voor dat Scheldestromen haar maai / klepel beheer procedures herevalueert en meer ecologisch verantwoord maakt.
--	--

Punt: 2	Pagina: 47	Hoofdstuk: 3.5 Maatschappelijke Ontwikkelingen – Belang van goed databeheer
Tekst in huidig ontwerp WBP	"Of het nu gaat om het beheer van het waterpeil, verkeersmanagement, onderhoud of de uitvoering van projecten, bij elk aspect waar assetmanagementbesluiten genomen moeten worden is de beschikking over goede data van vitaal belang. Het is dus belangrijk dat die data van de juiste kwaliteit zijn, juist geregistreerd staan en goed ontsloten worden"	
Overweging De Steltkluit	<p>Terecht wijst het beheerplan op het belang van goed databeheer en het toenemend gebruik van data in de toekomst. Wij missen in de opsomming van mogelijke databronnen echter het gebruik van bronnen waarin de biodiversiteit van de gebieden onder beheer bij het Waterschap staat gedocumenteerd (bijvoorbeeld NDFF). Ook is in het Inspiratiedocument "Uitvoeringsplan Ambitie Biodiversiteit" van Bureau TA UW aangegeven een aantal voorstellen voor indicatoren opgenomen die inspanningen ten bate van biodiversiteit meten. De steun voor het ontwikkelen en gebruiken van dergelijke indicatoren wensen we terug te vinden in het WBP.</p> <p>Indien geen gebruik gemaakt van bronnen zoals NDFF kunnen natuurwaarden als biodiversiteit over het hoofd worden gezien bij de bepaling van plannen en als gevolg daarvan ook bij de uitvoering van werkzaamheden. In haar interne procedures en werkwijzen dient Scheldestromen goed en proactief te borgen dat natuurwaardes, beschermde en kwetsbare flora en fauna behouden blijven. Tevens dient dan in de plannen voor onderhoud- en projecten werkzaamheden in de gebieden beheerd door Scheldestromen rekening gehouden te worden met de bescherming van deze soorten. Hierdoor kunnen incidenten en overtredingen tegen de Wet natuurbescherming, zoals die helaas nog steeds geconstateerd worden, voorkomen worden.</p>	
Voorstel ter verbetering	<i>Wij stellen voor om vanaf 2022 ook het gebruik van biodiversiteitdata voor de gebieden van het waterschap mee te nemen in de besluitvorming, en het plannen van werkzaamheden en projecten. Scheldestromen dient dit te borgen in haar werkwijzen en interne procedures. Verder stellen wij voor dat het waterschap zorgt voor een goede en frequente inventarisatie van de biodiversiteit in zijn gebieden en dit opneemt in het WBP.</i>	

Punt: 3	Pagina: 53	Hoofdstuk: 4.3 Gebiedsgerichte aanpak en maatwerk
Tekst in huidig ontwerp WBP	"Daarnaast maakt Scheldestromen via de integrale aanpak tegenstrijdigheden (dilemma's) en synergie (waar versterken de thema's elkaar?) bespreekbaar. Wij hanteren hiervoor het ambitieweb; per project wordt bepaald in hoeverre het project kansen biedt voor bijvoorbeeld biodiversiteit, investeringen of participatie"	
Overweging De Steltkluit	<p>Het ambitieweb geeft een goed overzicht van de verschillende belangen die in overweging genomen moeten worden door Scheldestromen in haar afwegingen voorafgaand het uitvoeren van projecten. Het is goed om te zien dat Biodiversiteit er daar één van is. Helaas blijkt uit de tekst of de figuur niet hoe groot de ambitie is. Ook elders in het Beheerplan worden geen expliciete ambities ten aanzien van biodiversiteit vermeld. Nochtans hebben overheden als Rijk en Provincie in hun Omgevingsplannen aangegeven dat zij de ambitie hebben om de bestaande biodiversiteit te herstellen en waar mogelijk te vergroten. Scheldestromen zelf heeft al eerder uitgesproken een</p>	

	<p>“bovengemiddelde ambitie” te hebben ten aanzien van biodiversiteit. Dit betekent dat de wil er is om de biodiversiteit in de beheergebieden van het waterschap te vergroten. Het waterschap als belangrijke en grote gebiedsbeheerder in de Provincie Zeeland is een cruciale speler om deze doelstelling van de andere overheden te bereiken. Dergelijke ambities passen dan ook zeer goed in het WBP 2022–2027. Nadrukkelijk stellen wij echter dat ambities en doelstellingen pas waarde en betekenis krijgen wanneer ze meetbaar zijn. Voor de biodiversiteitsambities zou dit bijvoorbeeld meetbaar gemaakt kunnen worden door doelen te stellen voor bijvoorbeeld “het percentage gerealiseerde meekoppelkansen voor biodiversiteitsvergroting in projecten”, “het percentage ecologisch beheerde dijken (maaibeleid) en waterwegen”, “het volledig elimineren van incidenten en overtredingen van de Wet natuurbescherming door waterschapsactiviteiten”, etc. Het document van TAUW geeft andere goede en meetbare doelstellingen.</p> <p>Overigens stellen wij vast dat in het ontwerp-WBP diverse belangengroeperingen genoemd worden als partner in de integrale aanpak, maar dat Natuurbeschermingsverenigingen, die de belangen van de natuur behartigen, niet genoemd worden. Ook dit vinden wij een verbeterpunt.</p>
Voorstel ter verbetering	<p><i>Naar aanleiding van bovenstaande hebben wij de volgende twee verbeteringsvoorstellen voor dit ontwerpdocument:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>a. Neem concrete en meetbare biodiversiteitsdoelstellingen op in het meerjarig beheerplan.</i> <i>b. Neem in het beheerplan expliciet op dat Scheldestromen zijn procedures en werkwijzen zodanig aanpast dat in de toekomst NBV's proactief zullen worden betrokken in de projecten die gepland worden voor zijn gebieden.</i>

Punt: 4	Pagina: 65	Hoofdstuk: 4.5 Duurzaam Opdrachtgeverschap - Energieneutraal en regionale energietransitie
Tekst in huidig ontwerp WBP	In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de ambities van het waterschap om in het kader van de energietransitie zowel als bedrijf als in samenwerkingsprojecten met derden zonnepanelen te plaatsen op o.a. dijken.	
Overweging De Steltkluit	<p>Terecht stelt het waterschap zich doelen die energietransitie bevorderen en de uitstoot van broeikasgassen verminderen. In de tekst wordt genoemd het plaatsen van zonneparken op dijken of op het water. Wij wijzen er echter op dat dit ook negatieve consequenties kan hebben voor de natuur en de biodiversiteit. Waar panelen staan wordt het moeilijk voor flora en fauna om zich te handhaven. Op die plaatsen waar zonneparken zijn gebouwd is dit reeds duidelijk waar te nemen. Het opofferen van natuur(belevings)gebieden ten behoeve van de energietransitie is naar onze mening een verkeerde keuze zolang er ook nog andere plaatsen zijn waar zonnepanelen geplaatst kunnen worden.</p> <p>Ook vanuit energetisch oogpunt is het altijd beter om bij gebruik van zonnepanelen, deze zo dicht mogelijk bij de eindgebruikers te plaatsen indien mogelijk.</p>	
Voorstel ter verbetering	<p>Wij stellen voor in het WBP op te nemen dat voor de plaatsing van zonnepanelen in de gebieden onder beheer van het waterschap vooral te zoeken naar plaatsen waar dit kan geschieden zonder dat dit ten koste gaat van de natuurwaarden van het gebied. Wij denken hierbij bijvoorbeeld aan daken van gebouwen, overkapping van parkeerterreinen, etc.</p>	

Punt: 5	Pagina: 68 / 69	Hoofdstuk: 4.5 Duurzaam Opdrachtgeverschap – Biodiversiteit en Natuur
Tekst in huidig ontwerp WBP	<p>“We passen waar mogelijk ecologisch beheer toe. Onze bermen, sloten en waterkeringen zijn erg in trek bij veel verschillende dier- en plantensoorten. Gedurende de planperiode zal Scheldestromen de mogelijkheden en onmogelijkheden van meer ecologisch beheer nader verkennen via pilots en deze in haar uitvoeringspraktijk doorvertalen. Bestaand ecologisch beheer wordt voortgezet, zodat de diversiteit van soorten behouden blijft.”</p>	
Overweging De Steltkluit	<p>Het hoofdstuk Biodiversiteit en Natuur is erg belangrijk voor ons als NBV en we erkennen en herkennen dat Scheldestromen al jaren initiatieven neemt om natuurgericht werkzaamheden te verrichten en meer ecologisch gericht beheer toe te passen. Ondanks deze stappen in de goede richting zijn we naar onze mening nog lang niet waar we uiteindelijk zouden willen zijn. Zo wordt slechts ca. 33 km van de 4000 km wegberm onder beheer van het waterschap gemaaid volgens een ecologisch beheerplan. De huidige tekst in dit hoofdstuk meldt onder "Wat gaan we doen" slechts een gering aantal kleinere projecten en de vaststelling dat Scheldestromen zal blijven doen wat nu reeds gedaan wordt. Dit is naar onze mening onvoldoende ambitieus en zal nauwelijks bijdragen aan verbetering van de biodiversiteit in Zeeland.</p> <p>Ook constateren we dat de beperkte ambities die genoemd worden niet concreet meetbaar zijn, waardoor het moeilijk wordt om voortgang op deze punten vast te stellen over de komende jaren. Om een structurele stap voorwaarts te zetten in duurzame uitvoering van kerntaken van het waterschap zouden de huidige initiatieven structureel moeten worden uitgebouwd en eerder de regel dan de uitzondering moeten zijn. Het WBP zou concrete ambities moeten formuleren hieromtrent.</p> <p>Tenslotte zijn wij blij dat Scheldestromen zich realiseert dat de transitie naar het werken als gebiedsbeheerder conform de aanstaande Omgevingswet een significante verandering is die een verandering van werkwijzen en procedures vergt. Dit geldt zeker ook voor het waterschap zelf. Te vaak nog constateren we nu nog dat bij uitvoering van (onderhouds)werkzaamheden in de gebieden beheerd door het waterschap incidenten en zelfs overtredingen van de Wet natuurbescherming plaatsvinden. Hoewel we naderhand vaak in goed overleg tot afspraken kunnen komen om dit te voorkomen, is het dan toch een kwestie van het dempen van de put nadat het kalf verdronken is.</p> <p>Klaarblijkelijk zijn de huidige interne werkwijzen en procedures ontoereikend om deze incidenten te voorkomen. Deze tekortkomingen moeten zo spoedig mogelijk worden aangepakt en dit zou tevens als een ambitie moeten worden opgenomen in dit WBP.</p>	
Voorstel ter verbetering	<p>Wij hebben ten aanzien van bovenstaande drie verbetervoorstellen die zouden moeten worden opgenomen in het WBP:</p> <p>a. Neem in dit hoofdstuk duidelijk meetbare biodiversiteitsdoelstellingen op met betrekking tot ambities om de</p>	

	<p>huidige werkzaamheden ecologisch duurzamer te maken. Voorbeelden kunnen zijn: “percentage ecologisch beheerde wegbermen, waterwegen en oevers, dijken, etc.” De percentages in deze ambities zouden aanzienlijk hoger moeten zijn dan wat er nu reeds gedaan wordt. In de overige hoofdstukken worden vaak wel duidelijk meetbare ambities vastgelegd (zie bijvoorbeeld het hoofdstuk over Circulaire Economie).</p> <p>b. Wij achten het noodzakelijk dat er ambities worden geformuleerd omtrent het realiseren van “meekoppelkansen” voor Natuur en Biodiversiteit bij projecten in de gebieden beheerd door Scheldestromen.</p> <p>c. In voorbereiding op de invoering van de aanstaande Omgevingswet en tevens om haar wettelijke verplichtingen na te komen, zal Scheldestromen haar werkwijzen en procedures dusdanig veranderen dat zij proactief zorgt voor bescherming van de natuur conform de (Natuur)wet. Tevens zal er minimaal jaarlijks gerapporteerd worden hoeveel incidenten en overtredingen tegen de Wet natuurbescherming zijn geconstateerd op de terreinen die beheerd worden door Scheldestromen en wat daar als vervolgactie op is gezet. De langetermijndoelstelling van deze meting kan uiteraard alleen maar Nul zijn, en dit zou ook als zodanig uitdrukkelijk geformuleerd moeten worden in het WBP.</p>
--	---

Punt: 6	Pagina: 69	Hoofdstuk: 4.5 Duurzaam Opdrachtgeverschap – Biodiversiteit en Natuur
Tekst in huidig ontwerp WBP	<p>“Wat betreft de beplanting langs wegen is het uitgangspunt dat het totale oppervlak aan bomen en singelbeplanting ten minste gelijk blijft. Daarbij houden we rekening met het landschap, de biodiversiteit en de kwetsbaarheid voor ziektes. Het kan voorkomen dat gerooide bomen, om wat voor reden dan ook, niet ter plaatse vervangen kunnen worden. Vanuit dit gegeven is bijvoorbeeld de Zeeuwse bosvisie een bruikbare ontwikkeling. Binnen deze ontwikkeling zal Scheldestromen samen met haar gebiedspartners kijken naar mogelijkheden voor het planten van nieuw bos en zo het verschil tussen rooi en aanplant in balans brengen.”</p>	
Overweging De Steltkluut	<p>De problematiek omtrent het terugplanten van gerooide bomen is al eerder in dit Beheerplan en in deze brief besproken. Wij vinden de ambitie om minimaal evenveel nieuwe bomen terug aan te planten voor de aantallen gerooide bomen lovenswaardig. De kanttekening die we daarbij plaatsen dat eventueel nieuwe aanplant van bomen, bijvoorbeeld als compensatie, niet ten koste mag gaan van bestaande gebieden waar al andere natuur aanwezig is die daardoor schade zou kunnen lijden. Tevens willen wij verzoeken dat uitsluitend inheemse streekeigen soorten worden teruggeplant, geen exotische boomsoorten. Ook zou het een overweging kunnen zijn om bij het heraanplanten weer karakteristieke Zeeuwse heggen aan te leggen tezamen met (een geringer aantal) bomen op die plaatsen waar verkeersveiligheid en beheer dit goed mogelijk maken: een mooie meekoppelkans ter vergroting van biodiversiteit en beheerprojecten.</p> <p>Ten slotte willen wij u erop attent maken dat het rooien van bomen vaak zeer drastisch gebeurt waarbij alle omringende bosschages en spontaan groeiende bomen, maar ook veel flora in de directe omgeving nodeloos wordt vernietigd. Regelmatig zien we dat kwetsbare soorten door rooiactiviteiten vernietigd</p>	

	worden. De huidige werkwijzen borgen klaarblijkelijk niet dat bestaande natuurwaarden en kwetsbare (flora) soorten worden behouden bij rooiwerkzaamheden.
Voorstel ter verbetering	<p>Wij hebben twee voorstellen voor verbetering van het WBP ten aanzien van dit punt:</p> <p>a. Neem in het WBP op dat bij het terugplanten van gerooide bomen te allen tijde uitsluitend inheemse soorten worden gebruikt en dat daarbij de natuurwaarde van de gebieden waar deze bomen geplant worden niet vermindert door de nieuw te plaatsen bomen.</p> <p>b. Pas de huidige werkwijzen en procedures voor het rooien van bomen zodanig aan dat onnodige vernietiging van overige flora en fauna wordt voorkomen.</p>

Punt: 7	Pagina: 69	Hoofdstuk: 4.5 Duurzaam Opdrachtgeverschap – Biodiversiteit en Natuur
Tekst in huidig ontwerp WBP	“Daar waar het maaibeheer wordt uitgevoerd door pachters, ziet Scheldestromen erop toe dat dit volgens de richtlijnen gebeurt.”	
Overweging De Steltkluit	De belangen van pachters kunnen gedeeltelijk anders zijn dan de ambities van Scheldestromen ten aanzien van biodiversiteit, vooral wanneer het gaat om soms ogenschijnlijk tegenstrijdige belangen als Natuurbescherming / Natuurbeheer en productie en efficiëntie. Er zijn reeds vele voorbeelden dat verantwoord en duurzaam natuurbeheer niet noodzakelijkerwijs duurder hoeft te zijn dan andere technieken of methodes. Ook TAUW heeft hierover voorstellen in het rapport opgenomen. Het zou goed zijn als Scheldestromen de huidige pachtcontracten evalueert op wenselijke verbeteringen ten behoeve van natuurbescherming en deze bij de eerstvolgende gelegenheid conform deze inzichten aanpast.	
Voorstel ter verbetering	Wij stellen voor om als ambitie op te nemen in het WBP dat bij het herafsluiten van pachtcontracten in de komende periode deze geëvalueerd zullen worden door ecologen. Neem in deze nieuwe contracten waar mogelijk ook beheermethodes en beheerplannen op die kunnen leiden tot een beter en meer duurzaam natuurbeheer van de pachtgebieden. Dit alles uiteraard in overleg met de pachters.	

Punt: 8	Pagina: 69	Hoofdstuk: 4.5 Duurzaam Opdrachtgeverschap – Biodiversiteit en Natuur
Tekst in huidig ontwerp WBP	“Bij het uitvoeren van aanvullende, bovenwettelijke taken focussen we op terreinen die liggen in multifunctionele zones rondom bestaande natuurgebieden, ecologische verbindingen en terreinen, waarin hotspots van Zeeuwse soorten voorkomen. Het is in deze gebieden dat Scheldestromen het meest effectief kan bijdragen aan het tegengaan van de achteruitgang van de biodiversiteit.”	
Overweging De Steltkluit	Als NBV zijn wij het volledig eens met dit inzicht. Met name in die gebieden die meerdere functies hebben kan er veel gedaan worden voor de biodiversiteit en de natuurbescherming. Zo zijn er in Zeeland méér vindplaatsen van onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten buiten de aangewezen natuur- en Natura 2000-gebieden dan daarbinnen. Wel willen wij nog opmerken dat het aanwezig zijn van een “hotspot” een boodschap geeft over de natuur potentie van Zeeuwse biotopen. Bij het nemen van beschermende maatregelen voor de unieke soorten op de “hotspot” moet	

	meegenomen worden dat gelijkaardige biotopen in de buurt op dezelfde manier beheerd zouden moeten worden zodat de unieke soort zich ook daar kan nestelen. Ter illustratie en als voorbeeld : niet alleen de dijkovergang waar de argusvlinder is waargenomen aangepast beheren, maar beseffen dat alle dijkovergangen dit potentieel hebben en dit meenemen in de plannen.
Voorstel ter verbetering	Wij stellen voor om in het WBP op te nemen dat in die gebieden beheerd door Scheldestromen waar zeldzame of zelfs beschermde soorten gevonden worden bij inventarisaties er zo spoedig mogelijk beheerplannen worden opgesteld waarbij deze soorten proactief en effectief beschermd worden. Identieke biotopen zullen op dezelfde wijze beheerd worden om de potentie voor biodiversiteitsvergroting te maximaliseren.

Punt: 9	Pagina: 69	Hoofdstuk: 4.5 Duurzaam Opdrachtgeverschap – Biodiversiteit en Natuur
Tekst in huidig ontwerp WBP	“We nemen biodiversiteit zoveel mogelijk mee in onze werkzaamheden en gaan werken aan een manier om dat te monitoren.”	
Overweging De Steltkluit	Het meenemen van biodiversiteit in werkzaamheden en plannen is in deze tijd allang een minimale eis die elke verantwoordelijke organisatie zichzelf zou moeten opleggen. Scheldestromen zou zich echter hogere ambities moeten aanmeten. Wij wijzen in dit verband opnieuw naar het rapport van TAUW waarin expliciete aanbevelingen gedaan worden ten aanzien van prestatie=indicatoren op het gebied van biodiversiteit.	
Voorstel ter verbetering	Wij stellen voor dat Scheldestromen prestatie-indicatoren op het gebied van biodiversiteit zal implementeren in de komende jaren, deze indicatoren jaarlijks zal rapporteren en tevens zal vastleggen in het WBP welke ambities Scheldestromen heeft ten aanzien van te bereiken doelstellingen voor deze indicatoren. Als NBV willen we graag helpen meedenken omtrent deze zaken.	

Punt: 10	Pagina: 70 / 71	Hoofdstuk: 4.5 Duurzaam Opdrachtgeverschap – Landschap, cultuurhistorie en recreatie
Tekst in huidig ontwerp WBP	Meermaals wordt gesteld in het ontwerp WBP dat Scheldestromen bereid is mee te werken aan recreatief medegebruik van bijv. onderhoudswegen. (zie p. 39, 70-71)	
Overweging De Steltkluit	Zoals wordt aangegeven in het Beheerplan is het waterschap bereid tot actief meedenken aan "meekoppelkansen" ten aanzien van recreatiemogelijkheden. Alhoewel wij hier in principe ook een voorstander van zijn, vinden wij het wel belangrijk dat er bij deze evaluaties goed nagedacht wordt hoe kwetsbare natuurgebieden of soorten effectief beschermd kunnen worden. Ervaringen van onder andere “Het Zeeuws Landschap” hebben duidelijk gemaakt dat combineren van natuur en recreatie kan leiden tot vertrek van broedvogels, vernieling van kwetsbare flora, en vervuiling van de natuur met plastic en verpakkingen. Het waarborgen van rustgebieden voor flora en fauna is essentieel gebleken en combinatie van natuur met (luidruchtige) recreatie is vrijwel niet mogelijk gebleken. Het is dus zaak om de lokale situatie goed te bestuderen, ook vanuit een natuurbeschermingsperspectief, wanneer overwogen zou worden om gebieden of wegen open te stellen voor recreatiedoeleinden. Een incident, zelfs per ongeluk, kan erin resulteren dat een kwetsbare of beschermde soort voor altijd verdwenen is uit een gebied. Wij wijzen in dit verband ook naar de strenge normen die de provincie Zeeland hanteert.	

Voorstel ter verbetering	Wij stellen daarom voor dat in het WBP wordt toegevoegd dat Scheldestromen in zijn werkwijzen vastlegt dat NBV's en ecologen vooraf betrokken zullen worden in eventuele plannen om waterschapsgebieden en -wegen open te stellen voor recreatief medegebruik. Uitgangspunt zou feitelijk moeten zijn dat dit in principe niet mogelijk is en Scheldestromen zou gelijkwaardige normen moeten definiëren hiervoor als de provincie Zeeland. Benodigde beschermingsmaatregelen voor kwetsbare en beschermde soorten zullen eveneens worden uitgevoerd vóór openstelling van de gebieden voor het grotere publiek.
--------------------------	---

Punt: 11	Pagina: 83 / 84	Hoofdstuk: 5.2 Watersystemen - Droge voeten/wateroverlast
Tekst in huidig ontwerp WBP	"We stellen een aanpak op om gebiedsgericht te werken. Hierin bepalen we gezamenlijk met de projectomgeving welke inspanning we leveren (bijvoorbeeld ten aanzien van onderhoud); wat we (mede op het vlak van risico's) maatschappelijk verantwoord vinden (denk aan waar mogelijk het lokaal loslaten van de norm voor wateroverlast); en hoe we hieraan invulling geven. Deze nieuwe aanpak gaan we uitwerken en uitproberen. We maken met belanghebbenden afspraken over een serviceniveau. Dit serviceniveau wordt als basis gebruikt, waarbij ruimte ontstaat voor maatwerk: een hoger serviceniveau is mogelijk wanneer daar middelen van derden tegenover staan (profijt-beginsel)."	
Overweging De Steltkluit	<p>Hoofdstuk 5.2 Watersystemen - Droge voeten/wateroverlast gaat over de plannen voor een van de kerntaken van Scheldestromen, het voorkomen van overstroming van gebieden. Een opgave die nog groter wordt dan de voorbije decennia nu door klimaatverandering de kans op extreme neerslag groter is dan voorheen. Het huidige ontwerp WBP is sterk gericht op de plannen voor het voorkomen van overstromingen voortbouwend op de programma's die reeds lopen. Wij constateren dat deze lopende programma's en plannen voor de komende jaren in het ontwerp WBP eenzijdig de risico's van overstroming proberen te beperken, maar dat er in dit verband geen of nauwelijks aandacht is voor de natuuraspecten en biodiversiteit. Toch zijn de negatieve gevolgen hiervan groot en nu reeds zichtbaar. Wij pleiten ervoor om herstel van natuurwaarden en biodiversiteit ook prioriteit te geven, naast het doel van het voorkomen van schade door overstroming vanuit de sloot bij extreme neerslag. Wij hebben 3 natuurgerelateerde uitdagingen die we graag benoemd zien in dit hoofdstuk en aangepakt zouden willen zien in de komende periode:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erkenning dat natuurwaarden en biodiversiteit ook betrokken moet worden in de overwegingen bij het bepalen van de plannen voor watersystemen. Verbetervoorstel hieronder. - Waterpeil in natuurgebieden, behandeld onder punt 12 - Waterpeil in sloten en beheer van sloten, behandeld onder punt 13 <p>Wij zien de voordelen in van gebiedsgericht werken. De huidige formulering lijkt echter te suggereren dat vooral de (economische) belangen van bewoners en gebruikers meegenomen worden in plannen, maar dat natuurbelangen buiten beschouwing blijven.</p>	
Voorstel ter verbetering	Wij stellen voor dat het waterschap in het WBP opneemt dat natuurwaarden en biodiversiteit ook worden meegenomen in de studies en plannen die voorzien zijn. Dit betekent een bredere kijk op de plannen, waarbij natuurbehoud en -herstel een belangrijke randvoorwaarde is.	

Punt: 12	Pagina: 84	Hoofdstuk: 5.2 Watersystemen - Droge voeten/wateroverlast
Tekst in huidig ontwerp WBP	"Scheldestromen stelt een aparte strategie op, speciaal voor kwetsbare natuurgebieden. Dit sluit aan bij het programma Natuur, dat onder verantwoordelijkheid van de provincie valt. Ook hierbij staat een integrale, gebiedsgerichte aanpak met samenwerkende partijen centraal, waaraan we vanuit onze kerntaken bijdragen"	
Overweging De Steltkluut	Het waterbeheer door Scheldestromen is van groot belang voor een goed natuurbeheer en behoud van de Zeeuwse biodiversiteit. Voor het vergroten van de kansen voor de natuur is echter een beter begrip nodig van de ecologische waarden van de verschillende natuurgebieden in Zeeland, waarbij een van de primaire uitgangspunten moet zijn dat de natuurwaarden geborgd en versterkt worden. Er zijn diverse voorbeelden bekend waarbij verhoging van waterpeil reeds lang nodig is voor de natuur en tot nog toe niet verwezenlijkt is omdat hindernissen niet zijn overwonnen. Dat heeft tot natuurschade geleid, zoals bijvoorbeeld laag broedsucces van vogels omdat vossen hun territoria konden bereiken, en vergrassing van orchideebiotopen. Deze conflicterende belangen kunnen echter vaak technisch of anderszins opgelost worden. In de studie van TAUW wordt gesteld dat deze problematiek nader onderzoek en vaak maatwerk vraagt om oplossingen te identificeren. De kosten om de belangen van alle belanghebbenden te waarborgen zijn niet noodzakelijkerwijs excessief en wij pleiten er dan ook voor om zeker voor natuurgebieden deze maatwerkstudies te laten uitvoeren met een oplossingsgerichte insteek. Het is evident dat een flexibel watersysteem grote potentie kan opleveren voor de biodiversiteit in natuurgebieden, zonder dat dit ten koste moet gaan van de economische rentabiliteit voor de agrarische sector. Oplossingsgerichte studies op maat zijn daarvoor echter nodig.	
Voorstel ter verbetering	Wij stellen voor dat het waterschap de ambitie opneemt in het WBP om in de studies die voorzien zijn de biodiversiteitsaspecten nadrukkelijk mee te nemen in de afwegingen. Deze studies moeten worden uitgevoerd met een insteek om een voor alle betrokkenen (incl. de natuur) acceptabele oplossing te vinden, technisch, economisch, of anderszins.	

Punt: 13	Pagina: 84	Hoofdstuk: 5.2 Watersystemen - Droge voeten/wateroverlast
Tekst in huidig ontwerp WBP	Er is in het ontwerp WBP niets opgenomen over het beschermen van natte biotopen in met name sloten, alsook het beheer van sloten.	
Overweging De Steltkluut	De huidige methode van onderhoud van sloten rondom agrarische percelen is nog veelal primair gericht op waterafvoer. In de afgelopen decennia stonden sloten vaak volledig droog gedurende het merendeel van het jaar. En jaarlijks wordt de flora en fauna van de oevers weggehaald, terwijl er reeds nieuwe beheerinzichten zijn die de biodiversiteit ten goede komen, zoals het beurtelings schonen van de oevers om het jaar. Gevolg van deze manier van onderhoud van het watersysteem- en waterpeilbeheer in sloten is dat vele kwetsbare flora en fauna die zo uniek is voor deze biotoop, inmiddels verdwenen is uit Zeeland en daarmee ook uit Nederland. Sloten zijn vaak de verbinding tussen natuurgebieden en de broedkamers voor soorten, maar deze functie gaat verloren wanneer ze droog staan. De afgelopen jaren is de afweging tussen landbouw en natuur bijna altijd negatief uitgevallen voor de natuur en het waterschap zal zaken anders moeten gaan doen als zij haar ambities wil realiseren om de biodiversiteit te herstellen	

	en te vergrote. Daar staat tegenover dat klimaatverandering de landbouw voor nieuwe en grote uitdagingen zal stellen, zoals het overbruggen van langere periodes van droogte, korte hevige regenval, etc. De bestaande methodes als uitvoerig besproeien met water en oppompen van waterreservoirs zijn op langere termijn niet duurzaam. Deze problematiek en eventuele oplossingen moeten breed worden bekeken om op langere termijn de doelstellingen voor zowel natuur als landbouw te verwezenlijken. Het is voor ons echter essentieel dat hierbij de doelstellingen voor het herstellen en vergroten van de biodiversiteit in de natte biotopen van sloten hoog op de agenda komt.
Voorstel ter verbetering	Wij stellen voor dat het waterschap de ambitie opneemt in het WBP om het voortouw te nemen in deze problematiek en aanvullende studies te initiëren die moeten leiden tot herstel van de biodiversiteit in (natte) sloten, waarbij een klimaatbestendig watersysteem ten behoeve van de landbouw ook een doelstelling is. Gegeven de sterk verschillende lokale situaties in de provincie Zeeland vraagt dit waarschijnlijk om diverse studies, waarbij rekening kan worden gehouden met lokale mogelijkheden en beperkingen.

Punt: 14	Pagina: 86	Hoofdstuk: 5.2 Watersystemen - Passende peilen
Tekst in huidig ontwerp WBP	“We stemmen de waterpeilen optimaal af op het grondgebruik en de bodemopbouw, in relatie met wateroverlast en droogte”	
Overweging De Steltkluut	Het afstemmen van de belangen voor het benodigde (grond)waterpeil is een complex vraagstuk waarbij veel partijen betrokken moeten zijn. De tekst zoals die nu geformuleerd is onder "Wat gaan we doen" lijkt niet aan te geven dat in deze afwegingen die gemaakt gaan worden ook de natuurbelangen zullen worden meegenomen. De overwegingen van De Steltkluut zoals uiteengezet onder punt 12 hebben wij uiteraard ook onder dit punt.	
Voorstel ter verbetering	Wij verzoeken u om expliciet op te nemen in dit beheersplan en in de uitvoering van de benodigde studies dat de natuureffecten van verandering van waterpeilen diepgaand onderzocht zullen worden en dat een van de hoofddoelen van deze studies is het terugbrengen van de natte biotopen en het vergroten van de biodiversiteit. Wij achten het nodig dat deze studies worden uitgevoerd door het betrekken van specialistische ecologen zodat ook de natuuraspecten voldoende aandacht krijgen, zoals bedoeld in het hoofdstuk onder "Ambitieweb".	

Conform uw procedures ontvangen wij gaarne uw bevestiging van ontvangst van deze zienswijzen en te zijner tijd een gemotiveerd antwoord op onze voorstellen ter verbetering. Wij danken u voor de verleende inspraakmogelijkheden.

Met vriendelijke groet,

Namens Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut,

Marleen Blommaert (voorzitter)
(E-mail: voorzitter@steltkluut.nl)